

Зубов К. М.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

СЛУЖБОВІ ВІДНОСИНИ У КОНТЕКСТІ ЗАКОНУ «ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ» (2011)

Важливим є питання щодо визначення початку виникнення службових відносин, оскільки із цим питанням пов'язані й інші питання і, насамперед, момент набуття особою статусу державного службовця. Законом «Про державну службу» (1993) це питання не було законодавчо урегульовано. Натомість, Закон «Про державну службу» (2011) вперше передбачає, що службові відносини розпочинаються:

1) для особи, яка вперше вступає на державну службу – з дня складення Присяги. Присяга – це: а) урочиста офіційна обіцянка додержувати певних зобов'язань, клятва вірності якій-небудь справі; 2) урочиста обіцянка, часто підкріплена згадуванням чогось дорогого, священного для того, хто обіцяє; в) запевнення у правдивості сказаного. Порівняльний аналіз текстів Присяги державного службовця, передбаченого Законами «Про державну службу» 1993 і 2011 рр. свідчить про певні відмінності між ними, які, насамперед, стосуються переліку тих обов'язків, які покладають на себе службовці, приймаючи Присягу, зокрема, новітніми є такі положення у тексті нової Присяги: а) *поважати* та охороняти права, свободи і законні інтереси *людини* і громадянина, *честь держави*; б) сумлінно виконувати свої *службові* обов'язки. У Присязі знаходить свій вияв конституційне положення про те, що джерелом влади є народ України і саме йому адресовано Присягу, яку приймає державний службовець: «... вступаю на військову службу і урочисто клянусь народу України завжди бути вірним і відданим йому ...», «... вступаючи на службу до органів внутрішніх справ України, складаю Присягу і урочисто клянуся завжди залишатися відданим народowi України ...», «Вступаючи на митну службу, урочисто зобов'язуюсь бути відданим Українському народу, справі української державності ...», «... вступаючи на службу до Державної кримінально-виконавчої служби України, клянуся завжди залишатися відданим Українському народові ...», «... вступаючи на службу до Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, присягаю завжди залишатися відданим Українському народові ...». Таким чином, вірне служіння (відданість) народowi України є визначальним положенням будь-якої Присяги в Україні. Новітнім є положення про те, що особа, яка призначена на посаду державної служби вперше, виголошує Присягу у присутності державних службовців самостійного структурного підрозділу, на посаду в якому її призначено, представників служби персоналу відповідного державного органу та керівника державної служби у цьому

органі або апараті чи уповноваженої ним особи (для участі у прийнятті Присяги). Таким чином, виголошення Присяги особою, яка призначена на посаду державної служби має характер урочистості, яка повинна підкреслити особливий статус державного службовця і його відповідальність за цей статус. Після виголошення Присяги особа підписує текст Присяги і зазначає дату її складення. Підписаний текст Присяги є складовою особою справи державного службовця. Про складення присяги робиться запис у трудовій книжці державного службовця. Цей запис є свідченням того, що особа є державним службовцем і вона уже приймала Присягу, що має значення у її подальшому просуванні по державній службі. Оскільки момент призначення особи на посаду державної служби і момент виголошення Присяги не співпадають, важливе значення має вирішення питання про правові наслідки відмови особи від прийняття Присяги. Відповідно до ч. 3 ст. 19 Закону «Про державну службу» (2011) у разі відмови особи від складення Присяги державного службовця вона вважається такою, що відмовилася від зайняття посади державної служби, а акт про її призначення на посаду державної служби у зв'язку з цим скасовується суб'єктом призначення. Таким чином, відмова від складення Присяги – це відмова від зайняття посади державної служби, а відмова від зайняття посади державної служби – це підстава для скасування акту про призначення цієї особи на посаду державної служби;

2) для державного службовця у разі наступного призначення на посаду – з дня призначення, тобто видання відповідного наказу (розпорядження) або іншого акту. Призначення на посаду державної служби – це прийняття повноважною особою рішення про зарахування кандидата на конкретну посаду державної служби державного органу у порядку, визначеному чинним законодавством. Рішення про призначення приймається: а) на посаду державної служби групи I – суб'єктом призначення, визначеним Конституцією та законами України у порядку, передбаченому Конституцією України, цим та іншими законами України; б) на посаду державної служби груп II, III, IV і V – керівником державної служби в державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим або їх апараті за результатами конкурсу не пізніше 30 календарних днів після оприлюднення інформації про його переможця на підставі протоколу засідання конкурсної комісії, якщо інше не передбачено законом. Порядок призначення на посади державної служби груп II, III, IV і V, за загальним правилом, здійснюється: а) керівником державної служби державного органу за результатами конкурсу; б) не пізніше 30 календарних днів після оприлюднення інформації про переможця конкурсу; в) на підставі протоколу конкурсної комісії. Водночас, п. 2 ч. 1 ст. 25 Закону передбачає виключення із загального правила, які визначені законом. Насамперед, мова йде про призначення на посади патронатної служби.